

lijih pridelkov. Na svetovnem tržišču so uspešni tisti čebelarji, katerih pridelek usreza zelo strogim standardom. Tudi slo-

venski čebelarji bomo na tržišču ostali konkurenčni le z visoko kakovostjo čebeljih pridelkov.

PRIDOBITNE LASTNOSTI ČEBEL – POMOŽNI KAZALCI PRIDELAVE MEDU V SELEKCIONIRANIH DRUŽINAH

JANEZ POKLUKAR, Kmetijski inštitut Slovenije

MERJENJE ZALEGE

Rihar navaja rezultate meritev površine zalege 5–6 tednov pred glavno pašo. Med površino zalege in med kasnejšo proizvodnjo medu je našel statistične povezave, ki so odvisne od lokalnih klimatskih in pašnih pogojev (faktor r se giblje v mejah od 0,33 do 0,76).

Pri določanju površine zalege merimo dolžino in širino zaleženih površin na vseh satih. Za točen izračun moramo poznati delež slepe zalege. Osnova izračuna je površina zaležene elipse, korigirana z deležem luknjičaste zalege.

$$Z = \frac{a \times b}{2} \times 3,14 \times (1 - \%l) \times 4$$

Z — število zaleženih celic,
 k — število zaleženih satov,
 a — dolžina zalege v cm,
 b — višina zalege v cm,
 $\%l$ — odstotek slepe zalege v območju zalege.

Odstotek slepe zalege najbolj ocenimo z analizo fotografskega posnetka zalege polovice sata. Mnogo hitreje je vizualno ocenjevanje deleža slepe zalege in občasna primerjava vizualnih ocen s fotografijo. S pomočjo korelacij lahko potem korigiramo napako subjektivne ocene. Na ta način dobimo dovolj hitro in zanesljivo oceno deleža slepe zalege pri maticah v selekcionirani populaciji.

OCENA SESALNEGA NAGONA ČEBEL

Čebele z bolj izraženo požrešnostjo naj bi prinesle več medu. Lastnost merimo z laboratorijsko metodo merjenja hitrosti po-

rabe hrane majhne skupine čebel v inkubatorju. Milne je v svojih poskusih opazil, da je hitrost jemanja sladkornega sirupa pri 7–9 dni starih čebelah v najbolj tesni povezavi s pridelavo medu v čebelji družini. Metoda je precej nezanesljiva zaradi slučajnega vzorčenja manjšega števila čebel.

PRIDELAVA MEDU IN DOLŽINA ŽIVLJENJA ČEBEL

Skupino čebel za ugotavljanje sesalnega nagona čebel lahko še dalje zadržujemo v inkubatorju in merimo čas, ko umre vsaj polovica čebel. Milne poroča, da je bila v njegovih raziskavah dolžina življenja čebel statistično značilna povezava med dolžino življenja čebel in med porastom teže matičnih panjev ($r = 0,59$) in da so bile med družinami opazne velike razlike.

Kulinčević in Rothenbuhler sta uspela z dvosmerno selekcijo na kratko – in dolgožive čebele v treh generacijah ustvariti razliko v obih skupinah čebel v dolžini življenja z verjetnostjo napake $p = 0,007$.

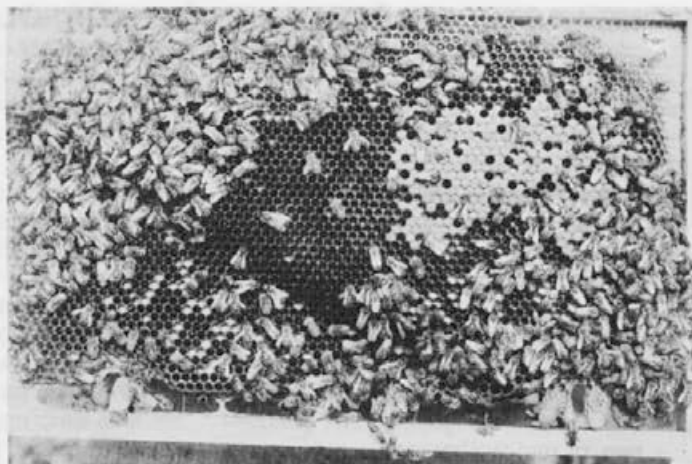
PRIDELAVA MEDU IN TEŽA 17 DNI STARIH LIČINK ČEBEL DELAVK

Med težo matičnih panjev in povprečno težo 17 dni starih ličink obstaja statistična povezava. Milne je na manjšem številu čebeljih družin izračunal korelacijski koeficient $r = 0,68$ pri verjetnosti $p = 0,01$. Pri manj obilni čebelji paši so bile razlike precej manjše kot pa pri izdatnih pašah.

PRIDELAVA MEDU IN VELIKOST GOLENI ČEBEL

Milne in Piers ugotavljata, da je dolžina goleni čebel v povezavi s pridelavo medu

Rojilno razporeženje čebel v znatni meri zmanjša pridelke medu.

v čebeljih družinah ($r = 0,551$; $p 0,0145$). To še bolj velja za površino goleni ($r = 0,678$; $p 0,0012$). Povezava je tesnejša na območjih s pomanjkanjem cvetnega prahu.

PRIDELAVA MEDU IN ROJIVOST

Rojilno razporeženje čebel v znatni meri zmanjša pridelke medu. Nujna posledica rojenja je tudi dodatno čebelarjevo delo pri njegovem preprečevanju. Enotno veljavnih objektivnih povezav med rojilnim razporeženjem in pridelkom medu nimamo.

PRIDOBITNE LASTNOSTI ČEBEL – SPREMLJANJE LETNE PRIDELAVE ČEBELJE DRUŽINE S KARTICO ČEBELJE DRUŽINE

V glavi kartice imamo splošne podatke o čebelarju, pridelku medu v čebelnjaku in v opazovani čebelji družini ter osnovne podatke o izvoru matice.

Spodnji del kartice izpolnjujemo ob vsakem pregledu čebelje družine. Vpisujemo splošna opažanja (število zasedenih satov, število zaleženih satov, delež posameznih kategorij zalege, zalogo hrane v kg, ter sedenje na satju z mirnostjo čebel od 1 – 4.

Ocena	Zalega	Sedenje na satju	Mirnost čebel
4	zelo veliko	zelo mirne	zelo mirne
3	veliko	mirne	mirne
2	zmerno	begajo z zal. na med	živčne
1	malo	padajo s sata v gručah	srdite

Rubriko izpolnimo v eni čebelarški sezoni, to je od zazimljenja jeseni do zadnjega točenja medu pozno poleti. Kartica je izdelana po vzorcu opazovalne kartice nemških čebelarjev (Stockkarte) in je prilagojena našim razmeram.

Jeseni analiziramo podatke v kartici čebelje družine. Seštejemo število izdelanih satnic, število prejetih ali odvzetih satov zalege, količino dodanih ali odvzetih čebel, količino dodanega ali odvzetega medu in količino dodanega sladkorja.

Osnovna količina	Enota mere	Faktor za medno vrednost v kg
zgrajen sat	10 dm	0,2
odkrit med v satju	10 dm	1,5
pokrit med v satju	10 dm	2,5
pokrita zalega	10 dm	2,5
čebele	1 kg	2,5
med	1 kg	1,0
sladkor	1 kg	1,25

Skupna vsota odvzetih in dodanih osnovnih količin, izražena v mednih enotah, je eden od parametrov za odločanje v selekcijskem delu s čebelami.

Literatura je na voljo pri avtorju.